

Právny rámec Európskej únie - Zelené a biele knihy

Právny rámec Európskej únie je súhrn záväzných noriem, ktoré upravujú spoločenské vzťahy. Dôvodom pre vznik tohto právneho rámca na úrovni Európskej únie bolo prenesenie časti zákonodarnej právomoci členskými štátmi na nadnárodné inštitúcie. Ako už iste vieme, v rámci právneho rámca poznáme komunitárne a úijné právo. Komunitárne právo je právo Európskych spoločenstiev, ktoré pôsobia popri sebe, pričom využívajú spoločné orgány inštitúcie a majú právnu subjektivitu. Komunitárne právo ďalej členíme na primárne a sekundárne komunitárne právo. Primárne právo má postavenie ústavného práva Spoločenstiev, pričom stanovuje základy inštitucionálnej štruktúry Spoločenstva. Tvoria ho zmluvy ako *Zmluva o založení ESÚO, EHS a EURATOM, Jednotný európsky akt, Maastrichtská zmluva, Amsterdamská zmluva, Zmluva z Nice a v neposlednom rade Zmluva o fungovaní EÚ*. Sekundárne právo je odvodené od primárneho práva, ktoré tvoria právne akty vo forme nariadení, smerníc, usmernení, rozhodnutí, odporúčaní, stanovísk, zelených a bielych kníh. V tomto príspevku autorky približujú podstatu a opodstatnenie existencie bielych kníh, zelených kníh a ich vzájomnú súvislosť.

Úvod

Zelené knihy („greenpapers“) sú dokumenty, ktoré majú odporúčací charakter. Vypracúva ju Európska komisia s cieľom podnietiť diskusiu na zvolené témy na európskej úrovni ešte pred tým, ako pristúpi k ich spracovaniu do podoby zákona či smernice.

Pripomienkovanie prebieha v určitých intervaloch napr. po dobu jedného mesiaca. Skladajú sa z dvoch častí: v prvej časti je opísaný súčasný stav určitej problematiky a v druhej časti je navrhnuté riešenie ako daný stav, problém či situáciu riešiť. Môžu slúžiť ako východiskový dokument pre niektoré budúce legislatívne opatrenia EÚ. Po diskusiách o návrhoch Európska komisia môže publikovať biele knihy.

Zelené knihy v praxi

Prvá zelená kniha bola vydaná v roku 1984. Niesla názov Televízia bez hraníc : *ZELENÁ KNIHA* o vytvorení spoločného trhu pre vysielanie, hlavne pre satelitné a káblové vysielanie. Od tohto obdobia bolo vydaných ďalších 150 zelených kníh. Pripomeňme si niektoré z nich. V roku 2010 boli vydané tieto knihy *ZELENÁ KNIHA* Audítorská politika: poučenie z krízy, *ZELENÁ KNIHA* - Správa a riadenie spoločností vo finančných inštitúciách a politiky odmeňovania, *ZELENÁ KNIHA* - Uvoľnenie potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu, *ZELENÁ KNIHA* o rozšírení používania elektronického verejného obstarávania v EÚ, *ZELENÁ KNIHA* o ochrane lesov a súvisiace informácie v EÚ: príprava lesov na zmenu klímy SEC.

Taktiež existuje aj *ZELENÁ KNIHA* - Rozvojová politika EÚ na podporu inkluzívneho rastu a udržateľného rozvoja. Cieľom zelenej knihy – rozvojová politika EÚ na podporu inkluzívneho rastu a udržateľného rozvoja bolo otvoriť diskusiu o tom, ako môže EÚ čo najlepšie podporovať úsilie rozvojových krajín a urýchlenie pokroku. Zameriava sa pritom na štyri hlavné ciele a to: ako zabezpečiť vysoký dosah rozvojovej politiky EÚ – aby každé euro prinieslo čo najvyššiu pridanú hodnotu a zlepšili sa príležitosti pre budúce generácie; ako v rozvojových krajinách podporiť zvyšovanie rastu a jeho inkluzívnosti – znižovanie chudoby, šanca na dôstojný život; ako rozšíriť udržateľný rozvoj ako hybnú silu pokroku; ako dospieť k dlhodobým výsledkom v oblasti poľnohospodárstva a potravinovej bezpečnosti. Tiež bola vydaná *ZELENÁ KNIHA* Posilnenie dôvery v európskom súdnom priestore a *ZELENÁ KNIHA* o uplatňovaní právnych predpisov EÚ súvisiacich s trestným súdnictvom v oblasti zadržania, *ZELENÁ KNIHA* o propagačné opatrenia a poskytovanie informácií pre poľnohospodárske produkty: posilnenej európskej stratégie pridanou hodnotou na propagáciu chutí Európy, *ZELENÁ KNIHA* o modernizácii politiky EÚ v oblasti verejného obstarávania smerom k účinnejšiemu európskemu trhu verejného obstarávania, *ZELENÁ KNIHA* o tovare s dvojakým použitím systém pre kontrolu vývozu v Európskej únii: zaistenie bezpečnosti a konkurencieschopnosti v meniacom sa svete, *ZELENÁ KNIHA* on-line hazardné hry na vnútornom trhu.

V roku 2012 bola vydaná *ZELENÁ KNIHA* Reštrukturalizácia a pripravenosť na zmenu: poučenie z nedávnych skúseností, *ZELENÁ KNIHA* integrovaného trhu - balík

doporučenia pre rast elektronického obchodu v EÚ, *ZELENÁ KNIHA* tieňového bankovníctva.

V roku 2013 *ZELENÁ KNIHA* o európskej stratégii na plastový odpad v životnom prostredí, *ZELENÁ KNIHA* dlhodobé financovanie európskeho hospodárstva, *ZELENÁ KNIHA* o poistení prírodných a človekom spôsobených katastrof, *ZELENÁ KNIHA* 2030 rámec pre politiku v oblasti klímy a energetiky.

Posledné zelené knihy vydané v roku 2014 sú *ZELENÁ KNIHA* Bezpečnosť cestovného ruchu ubytovacích služieb a *ZELENÁ KNIHA* o mobilnom zdravotníctve ("mHealth"). Povieme si niečo bližšie o Zelenej knihe o mobilnom zdravotníctve.

ZELENÁ KNIHA O MOBILNOM ZDRAVOTNÍCTVE zahŕňa aplikácie na zabezpečenie zdravého životného štýlu a telesnej a duševnej pohody. Mobilné zdravotníctvo zahŕňa „lekársku prax a poskytovanie služieb v oblasti verejného zdravia s podporou mobilných zariadení, ako sú mobilné telefóny, zariadenia na monitorovanie pacientov, osobné digitálne pomôcky (PDA) a iné bezdrôtové zariadenia“. Potenciál mobilného zdravotníctva je veľmi veľký. Mobilné zdravotníctvo by mohlo podporovať poskytovanie vysoko kvalitnej zdravotnej starostlivosti a umožniť presnejšiu diagnostiku a liečbu. V tomto smere mobilné zdravotníctvo nemá nahradiť zdravotníckych pracovníkov, ktorí naďalej zohrávajú ústrednú úlohu pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti, ale skôr má slúžiť ako podporný nástroj na jej riadenie a poskytovanie. Riešenia mobilného zdravotníctva môžu pomôcť odhaliť rozvoj chronických ochorení v ranom štádiu. Pozornosť zameraná na prevenciu môže zlepšiť kvalitu života ľudí a dokonca zvýšiť očakávanú dĺžku života. Podľa odhadov by používanie tabletov a iných mobilných zariadení mohlo pomôcť zdravotníckym pracovníkom a pomocnému personálu ušetriť až 30 % času. Mohli by sa zaviesť efektívne metódy riadenia chronických chorôb prostredníctvom monitorovania a poradenstva na diaľku, vďaka ktorým by pacienti dokonca mohli zostať doma, čo by zlepšilo ich pohodlie a výrazne znížilo náklady na zdravotnú starostlivosť. Môže sa zvýšiť informovanosť občanov o otázkach zdravia. Samozrejme si mobilné zdravotníctvo vyžaduje aj rozšírenie mobilného internetu s viac ako 6 miliardami predplatiteľov na svete. Je zrejmé že, mobilné zdravotníctvo v krajinách s vysokými príjmami poháňa nevyhnutnosť znížiť náklady na zdravotnú starostlivosť, zatiaľ čo v rozvojových krajinách sa rozvíja najmä vplyvom potreby prístupu k primárnej starostlivosti. Je potrebné zlepšiť efektívnosť pracovnej sily a systémov zdravotnej starostlivosti. Predpokladá sa, že globálny trh mobilného zdravotníctva dosiahne v roku 2017 hodnotu 23 miliárd USD, pričom podiel Európy bude zodpovedať hodnote 6,9 miliardy USD. Mobilné

zdravotníctvo v roku 2017 by mohlo potenciálne ušetriť náklady na zdravotnú starostlivosť v EÚ vo výške až 99 miliárd EUR. Je dôležité podotknúť, že trh s mobilnými aplikáciami ovládajú fyzické osoby alebo malé spoločnosti, pričom 30 % spoločností vyrábajúcich mobilné aplikácie predstavujú fyzické osoby a 34,3 % malé podniky. V roku 2013 už bolo nainštalovaných na celkovo 231 miliónoch zariadení na celom svete a do roku 2017 bude na svete vlastniť smartfón 3,4 miliardy ľudí a polovica z nich bude používať aplikácie mobilného zdravotníctva. Mobilným zdravotníctvom sa posilní výskum a inovácie v oblasti zdravotnej starostlivosti a skráti sa dĺžka testovania liekov. Mobilné zdravotníctvo môže taktiež prispieť k spravodlivejšiemu prístupu k zdravotnej starostlivosti pre ľudí, ktorí by k nej inak nemali prístup, pričom financovanie bude pokračovať v rámci programu Horizont 2020. Pri zavedení mobilného zdravotníctva však narážame aj na určité problémy. Rýchly rozvoj odvetvia mobilného zdravotníctva vyvoláva obavy z vhodného spracovávania údajov. Ľudia prejavujú nedostatok dôvery v tento systém. V rámci nedávnej štúdie sa zistilo, že len 23 % spotrebiteľov už použilo nejaký druh riešenia mobilného zdravotníctva. 67 % respondentov uviedlo, že cez svoj mobilný telefón nechcú robiť „vôbec nič“ na podporu svojho zdravia a 77 % opýtaných nikdy nepoužilo svoj telefón na činnosti týkajúce sa zdravia. Spotrebiteľov môžu znepokojovať riziká súvisiace s poskytovaním zdravotných informácií, ako je nechcená výmena týchto informácií s tretími stranami napr. zamestnávateľia a poisťovne. Vyskytujú sa tu určité obavy o bezpečnosť údajov týkajúcich sa zdravia fyzických osôb. Ľudia sa boja straty alebo krádeže zariadení s citlivými informáciami. To môže predstavovať vážny bezpečnostný problém. Financovanie EÚ v oblasti výskumu a inovácií by sa malo zamerať aj na spôsoby, ako analyzovať a získavať veľké dáta. Ťažké je vybrať vhodné riešenie mobilného zdravotníctva alebo aplikáciu. Medzi ďalšie problémy patrí starnutie obyvateľstva, nedostatok inovačných a primeraných modelov úhrady nákladov – poisťovne, štát, používatelia, nízka motivácia zdravotníckych pracovníkov na používanie mobilného zdravotníctva v podobe príplatkov a zložitý určenie zodpovednosti za zlú diagnózu - chybné zariadenie, diagnostická chyba zdravotníckeho pracovníka spôsobená nepresnými údajmi, chyba zo strany špecialistu v oblasti IT, nesprávne používanie zariadenia zo strany pacienta alebo zaslanie nesprávnych údajov.

Biele knihy v praxi

Po diskusiách o návrhoch, ktoré podnietili vydanie zelených kníh, môže Európska FOR FIN, Odborný mesačník pre financie a investovanie, Bratislava, Fin Star 2015, ISSN 1339-5416, November 2015

komisia publikovať biele knihy. Biele knihy sú dokumenty, ktoré sú zverejnené Európskou komisiou. Obsahujú návrhy opatrení v konkrétnych politických oblastiach v rámci EÚ. Ak Rada EÚ pozitívne hodnotí bielu knihu, tak tá môže predstavovať základ pre akčný program alebo ďalší rozvoj v oblasti, ktorej sa to týka. Biele knihy môžu byť reakciou na zelené knihy, ktorých účelom je zavedenie konzultačného procesu, t. j. iniciácia diskusie, na európskej úrovni opisom mnohých nápadov a názorov. Bielymi knihami sú spustené dôležité vývoje v spoločnej politike. Biele knihy existujú aj na národnej úrovni. Napríklad vo Francúzsku sú „biele“ knihy žlté, vo Veľkej Británii modré, v USA a v Rakúsku červené, v Japonsku sivé a v Nemecku biele. Poznáme viacero druhov Bielych kníh. Uvedme si niektoré z nich ako napríklad *BIELA KNIHA* o dokončení vnútorného trhu (1985), *BIELA KNIHA* o raste, konkurencieschopnosti a zamestnanosti (1993), *BIELA KNIHA* o európskom správe a riadení (2001), *BIELA KNIHA* o verejnoprospešných službách (2004), *BIELA KNIHA* o európskej komunikačnej politike (2006), *BIELA KNIHA* o stratégiách riešenia zdravotných problém súvisiacich s výživou, nadváhou a obezitou v Európe (2007), *BIELA KNIHA* o športe (2007), *BIELA KNIHA* o adaptácii na zmenu klímy (2009), *BIELA KNIHA* – Plán jednotného európskeho dopravného priestoru (2011).

Záver

Aktuálne sa rieši ďalší rozvoj najmä čo sa týka Bielej knihy o obrane Slovenskej republiky. Ministerstvo obrany koncom minulého roka dokončilo návrh *Bielej knihy o obrane Slovenskej republiky*. Po vykonaní formálnych procedúr spojených so schvaľovacím procesom bol materiál uvedený do predbežného pripomienkového konania. Následne 12. februára 2013 začalo medzirezortné pripomienkové konanie.

Biela kniha o obrane Slovenskej republiky je prvým zásadným politicko-strategickým výstupom procesu Strategického hodnotenia obrany Slovenskej republiky. Predstavuje koncepciu dlhodobého rozvoja obrany Slovenskej republiky s dôrazom na Ozbrojené sily Slovenskej republiky, vrátane predikcie potrieb jej zdrojového zabezpečenia.

Vzhľadom na verejný charakter celého procesu strategického hodnotenia obrany aj Biela kniha o obrane Slovenskej republiky je verejne prístupným dokumentom. V záujme vytvorenia podmienok pre budovanie spoločenského konsenzu o dlhodobom rozvoji obrany našej krajiny je návrh dokumentu súčasne so začatím oficiálneho medzirezortného pripomienkového konania k dispozícii aj pre širšiu verejnú diskusiu. Kompletný návrh materiálu je možné nájsť na Portáli právnych predpisov.

Po dokončení medzirezortného posúdenia a schválení ministrom obrany bude materiál predložený na rokovanie Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky. Dokument obsahuje nielen zhrnutie analýz súčasného stavu obrany, ale predovšetkým definuje základný politicko-strategický rámec dlhodobého rozvoja obranného potenciálu štátu s dôrazom na ozbrojené sily, ktorý chýbal niekoľko rokov. Navrhnutá rozvojová projekcia reaguje na kritickú situáciu, v akej sa ozbrojené sily nachádzajú a ktorá vyžaduje prijatie systémových a dlhodobých riešení. Z materiálu vyplýva, že strategická orientácia a základný cieľ obrannej politiky Slovenskej republiky, ako aj transformačný cieľ pre naše ozbrojené sily, zostanú zachované. Spôsoby, ako ich dosiahnuť, sa však zlepšia súborom opatrení, vrátane zefektívnenia činnosti rezortu obrany, postupnej modernizácie ozbrojených síl a participácie na mnohonárodnej spolupráci.

Stratégia postupu rozvoja je pri tom rozdelená do dvoch fáz. V prvej fáze do konca roku 2015 sa kladie dôraz na stabilizáciu situácie s udrжанím súčasného spektra spôsobilostí ozbrojených síl. V druhej fáze so začiatkom v roku 2016 sa predpokladá dynamickejší rozvoj založený na postupnej obmene hlavných druhov výzbroje a techniky.

Navrhované riešenia rešpektujú ekonomickú realitu. Ich dôslednou implementáciou sa podarí zastaviť negatívne trendy a naštartovať rozvoj ozbrojených síl. V konečnom dôsledku Biela kniha o obrane Slovenskej republiky vytvára predpoklady na postupné posilňovanie obranyschopnosti Slovenskej republiky, skvalitňovanie nášho vkladu do kolektívnej obrany a plnenia ďalších medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v oblasti obrany. Na Bielu knihu o obrane Slovenskej republiky nadviažu Rozvojový plán rezortu obrany s výhľadom do roku 2024 a ďalšie plánovacie a koncepcné dokumenty, ako aj návrhy úprav právneho rámca v oblasti obrany štátu.

Použitá literatúra

1. Zelené knihy (2015) <http://ec.europa.eu/green-papers/index_sk.htm>
2. Zelené knihy (2015) <<https://www.euroskop.cz/8913/sekce/zelene-knihy/>>
3. Televízia bez hraníc (1984) <http://ec.europa.eu/green-papers/pdf/tv_without_frontiers_green_paper_table_com_84_300.pdf>
4. Zelená kniha o mobilnom zdravotníctve (2014) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52014DC0219&qid=1433318086120&from=SK>

5. Vidová, J. 2013. *Hospodárska politika Európskej únie. Vybrané problémy*. Bratislava: Ekonóm, 2013. 358 s. ISBN 978-80-225-3722-3
6. Vidová, J. 2009. Biele knihy. *Ekonomické spektrum. Recenzovaný vedecko-odborný on-line časopis*. Bratislava. Ročník IV, č. 4/2009. ISSN 1336-9105.
1. Zelená kniha – Rozvojová politika EÚ na podporu inkluzívneho rastu a udržateľného rozvoja (2010) <<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2010/SK/1-2010-629-SK-F1-1.Pdf>>
2. Biele knihy (2015) <www.europskaunia.sk>
3. Biele knihy (2015) http://europa.eu/documentation/official-docs/white-papers/index_sk.htm
4. Biela kniha o obrane v pripomienkovom konaní (2011) <<http://www.mosr.sk/navrh-bielej-knihy-o-obrane-v-pripomienkovom-konani/>>

Autori:

Klaudia Semanová, Mária Miháľková, Žofia Havranová, Dominika Pilátová

NHF EU v Bratislave.